

Steenmeel terug in beeld

Steenmeel. Weilanden, wijngaarden, aspergebedden worden er allemaal beter van. Eerherstel voor een ouderwets middel.

ALY KNOL

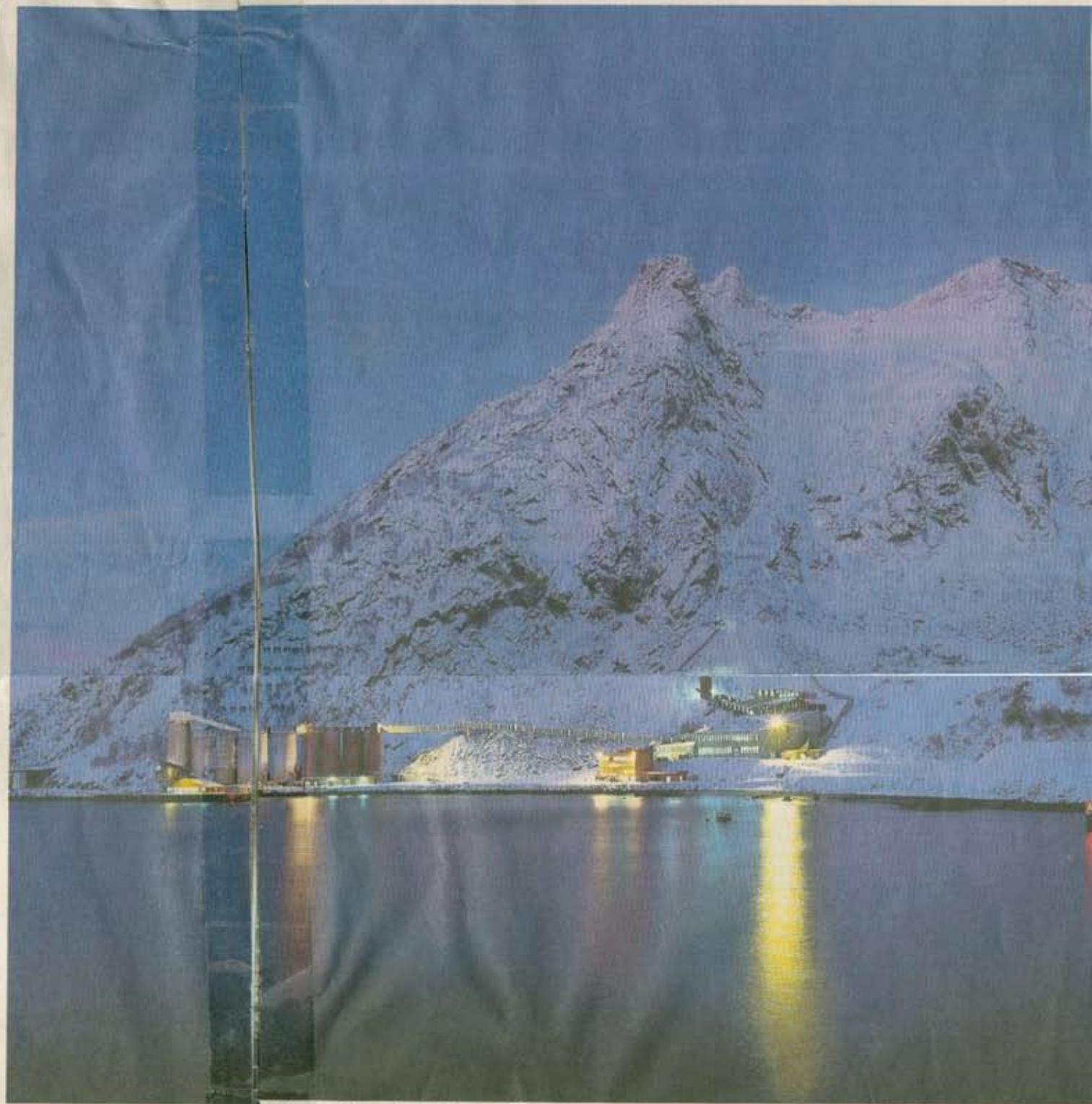
Met een gerust hart mag steenmeel zo oud worden genoemd als de weg naar Rome. In zijn twaalfdelige standaardwerk 'De Re Rustica' over alle facetten van de landbouwwereld schreef Lucius Columella er al over. Hij leefde ongeveer van 4 tot 70 na Christus, maar kende af de techniek van het opbrengen van snel verwerende gesteenten voor een betere bodemkwaliteit. Tijdgenoten Plinius en Varro hadden het over fijngemalen mergel, een mengsel van kalk en klei, als bodemverbeteraar.

Steenmeel, niet meer en niet minder dan gemalen rots, is van alle tijden, weet Huig Bergsma, geochemicus van het Nederlandse bedrijf Arcadis. „Vanaf de Middeleeuwen tot aan de dag van vandaag worden in het Moezelgebied in de wijnbouw kaliumhoudende gesteenten gebruikt om het kaliumgehalte van de bodem op peil te houden.” En nu gaat Arcadis zelf in samenwerking met mineraalhandel Ankerpoort bij de biologische wijnboer Peter Pelzer van Domein Aldenborgh om diens kalkgronden op te krikken met Noorse steenmeel.

Steenmeel is het beste te vergelijken met het sediment, dat vroeger na overstromingen achterbleef op het land en de bodem vruchtbaar maakte. Bergsma: „Sediment is verweerd gesteente. Steenmeel is gemalen gesteente, waarbij de verwerking versneld optreedt na het aanbrengen in de bodem. Hierdoor komen minerale nutriënten, voedingsstoffen, voor het gewas vrij.” Niet alle gesteenten zijn voor steenmeel geschikt. „Zandsteen is onbruikbaar, graniet nauwelijks en basalt is doorgaans goed bruikbaar.”

Door intensieve landbouw en zure regen is de bodem op veel plaatsen in Nederland de laatste decennia mineralogisch verarmd. Kunstmest en bestrijdingsmiddelen boden lang uitkomst, maar de grenzen aan de groei zijn letterlijk bereikt. De opbrengst per hectare staat onder druk en de kwaliteit van de gewassen laat te wensen over. Grond- en oppervlaktewater hebben te lijden onder de uitspoeling van restanten bestrijdingsmiddelen. Steenmeel, dat zelf niet uitspoelt en dus langdurig werkt, stimuleert het bodemleven en zorgt voor een betere weerstand van planten.

Als voeding voor planten wordt in de landbouw vooral naar stikstof, fosfor en kalium gekeken. „Oftewel zetmeel, eiwit en vet, als je het vertaald naar de menselijke voeding”, zegt Bergsma. „Steenmeel voegt weer vezels, vitamines en kruiden aan het menu toe.” Na een eerste ge-

Steenmeel werd tot voor kort door de Noorse mijnen als afval in zee gekieperd. FOTO GPD

slaagde proef met steenmeel bij een biologische melkveehouder in het Utrechtse Achterveld, in het Noordoost-Friesland is een werkgroep gestart. We hebben ook aanvragen gekregen van een fruitteler en een aspergeteler in Limburg. En nu de heel bijzondere proef bij de wijngaard in Eys. Je hebt daar niet alleen te maken met de gezondheid van de plant

„Eerst meldden zich twee collega's van de boer in Achterveld, die hadden gezien hoe de opbrengst bij hem was gegroeid”, zegt Bergsma. „In Noordoost-Friesland is een werkgroep gestart. We hebben ook aanvragen gekregen van een fruitteler en een aspergeteler in Limburg. En nu de heel bijzondere proef bij de wijngaard in Eys. Je hebt daar niet alleen te maken met de gezondheid van de plant

Over tien jaar een geaccepteerde verbeteraar van de bodem

en de vrucht, maar ook met de smaak van de wijn. En omdat we het hier over een hele mooie wijn hebben, is dat wel spannend.”

Het Noorse steenmeel, dat nu in Limburg zal worden uitgetest, komt uit een mijn voor het bijzondere gesteente nefelien-syeniet, dat in de keramische industrie wordt toegepast. „De mineralen worden in de mijn zelf met grote magneten uit de steen gehaald”, aldus Bergsma. „Tot dusver werd het overblijvend gesteente als onverkoopbaar restproduct per transportband in een fjord gekiept. Nu krijgt het een nuttige functie.” Bergsma gelooft 'heilig' in steenmeel. „Over tien jaar zal het een geaccepteerde manier van bodemverbetering

zijn. Je werkt met waardevol restmateriaal. Waarom zou je het niet gebruiken? De wereldbevolking groeit en de landbouw kent problemen. Dit is hét gat, waar we in kunnen springen.” Wijnboer Peter Pelzer is al even enthousiast. „Het steenmeel levert de minerale nutriënten aan, die door de bodemschimmels weer worden doorgegeven aan de planten”, legt Pelzer uit. „De plantjes delen daarop in de vorm van suikers weer feestpakketjes onder de grond uit aan de schimmels. Het is in feite ruilhandel.” Een pionier is hij niet, weet hij. „Collega's van mij in de Oostenrijkse Steiermark passen al jaren plaatselijk gewonnen steenmeel toe.”